

Výukový materiál v rámci projektu OPVK 1.5 Peníze středním školám

Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0883
Název projektu:	Rozvoj vzdělanosti
Číslo šablony:	III/2
Datum vytvoření:	březen 2013
Autor:	PaedDr. Bohumíra Šalonková
Určeno pro předmět:	Chemie
Tematická oblast:	Chemie kolem nás
Obor vzdělání:	Kosmetické služby (69-41-I/01) 4. ročník

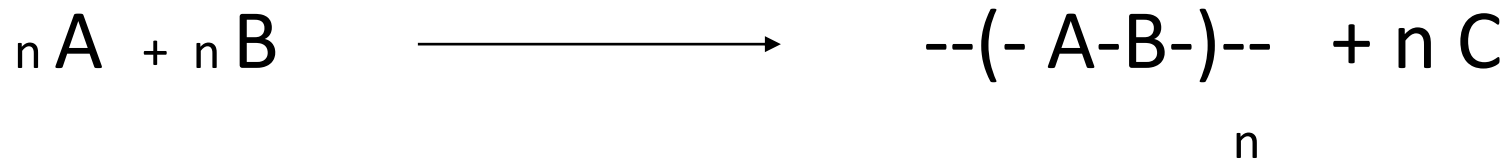
Název výukového materiálu: Polykondenzační plasty a vlákna – učební materiál s úkoly

Popis využití: Výukový materiál s úkoly pro žáky s využitím dataprojektoru, notebooku a internetu

Čas: 20 minut

Plasty a vlákna vyráběné polykondenzací

Polykondenzace: výchozí látky jsou obvykle dvě a při reakci vzniká kromě makromolekulární látky jednoduchý vedlejší produkt např. H₂O, NH₃

Fenoplasty – fenolformaldehydové plyskyřice

1

Výroba: Polykondenzací fenolu s formaldehydem

Vlastnosti: nejdéle známé plasty, vyrábějí se v tmavších odstínech, protože se v důsledku oxidace fenolu zbarvují hnědě

V kyselém prostředí vznikají **NOVOLAKY**

V zásaditém prostředí vzniká **REZIT**- obchodní název **BAKELIT**

Užití: **NOVOLAKY** - lepidla, nátěrové hmoty

REZIT -elektrotech. materiál

Napiš vzorec monomerů:

Aminoplasty-močovinoformaldehydové plyskyřice

Výroba: polykondenzací močoviny s formaldehydem

Vlastnosti: tento plast se dá libovolně barvit, je plastičtější než fenoplast

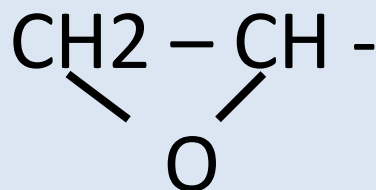
Užití: Kuchyňské nádobí, nátěrové hmoty, elektrotechnický materiál, obklady-umakart,

Napiš vzorec monomerů:

Epoxidové plyskyřice

Výroba : vyrábějí se polykondenzací vícesytných fenolů s látkami s epoxidovou skupinou

Užití: výroba epoxidových lepidel a laků

6

Syntetická vlákna

Vyrábějí se uměle (synteticky) a nahrazují přírodní vlákna

- + nemačkávé, odolné vůči molům, levné, pružné, rychle schnoucí
- nedostatečná propustnost vody (potu) i vzduchu třením se nabíjejí, hořlavé

Polyamidová vlákna PAD

3

Výroba: polykondenzací diamínů s dikarboxylovými kyselinami nebo polymerací laktamů – cyklické amidy (např. silon se připravuje polymerací kaprolaktamu) obsahují vazbu -CO-NH-

Reakcí hexan-1,6-diaminu s kyselinou adipovou vzniká **syntetické vlákno**, známé jako **Nylon 66**

Obchodní názvy: **Silon, Nylon, Chemlon, Dederon**

Použití : výroba prádla, oděvů, punčoch, záclon, koberců, vlasců, hadic, ozubených kol, brýlových obrouček, hřebenů atd.

Polyesterová vlákna PES 4

Výroba: Polykondenzací dvojsytných alkoholů s dikarboxyl. kyselinami vznikají **estery**

Obchodní názvy: **Diolen, Terylen, Tesil .....**

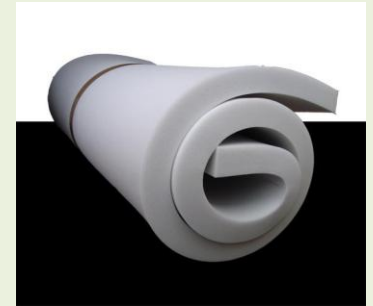
Použití : spřádáním s přírodními vlákny (vlna, bavlna, hedvábí, len) vznikají nemačkové tkaniny pro výrobu oděvů, dekoračních látek, závěsů

Polymerní látky vyráběné polyadicí

Výroba: Výchozí látky jsou dva monomery (např. diizokyanatan a difunkční alkohol) s různými funkčními skupinami, nevzniká vedlejší produkt

Obchodní název: Polyuretan = molitan

Užití: Polstry nábytku, výstuže podprsenek, matrace, izolace.....

Výhody a nevýhody plastů

+

- Cenově dostupné
- Snadná výroba a obrobitelnost
- Izolační vlastnosti
- Nekorodují
- Dají se recyklovat

-

- V přírodě se dlouho rozkládají
- Při spalování vznikají karcinogeny
- Nejsou většinou tak estetické jako přírodní materiály

Test

1. Plasty se kromě polymerace a polykondenzace dají připravit i polyadící. Která z uvedených látek se takto připravuje:
  - a) polystyren
  - b) polyuretan
  - c) novodur
  - d) silon
2. Polyreakce, při níž vzniká kromě makromolekulární látky i vedlejší produkt se označuje jako:
  - a) polyadice
  - b) polymerace
  - c) polykondenzace
  - d) esterifikace

Test

3. Jakou reakcí vzniká polyamid:
  - a) polykondenzací
  - b) polyadící
  - c) kopolymerací
  - d) polymerací
4. Kterou z uvedených vlastností plasty **nemají**:
  - a) plastové odpady zatěžují životní prostředí
  - b) mají nízkou hustotu
  - c) jsou špatně odbouratelné v přírodě
  - d) všechny jsou tepelně odolné

Test

5. Silon vzniká také:
  - a) polykondenzací dvojsytných alkoholů s dikarboxyl. kyselinami
  - b) kopolymerací butadienu a styrenu
  - c) polymerací kaprolaktamu
  - d) polyadicií
6. Umakart používaný na pracovní stoly je vlastně:
  - a) aminoplast
  - b) fenoplast
  - c) teflon
  - d) silon

Test

7. Peptidová vazba, kterou jsou vázány i aminokyseliny v molekulách bílkovin je obsažena i v :
- a) v molekulách polyesterů
  - b) v molekulách polyamidů
  - c) v molekulách polypropylenu
  - d) v molekulách epoxidových plyskyřic
8. Které tvrzení je správné:
- a) epoxidy se používají na výrobu textilních vláken
  - b) epoxidy vznikají polymerací
  - c) epoxidy se používají na výrobu lepidela nátěrových hmot
  - d) epoxidy vznikají polykondenzací

Úkol: napište vzorec a určete, k výrobě kterého plastu se látky používají

1. Hexan - 1,6- diamin
2. Kyselina adipová
3. Benzen-1,4-diol= hydrochinon
4. Etandiol
5. Butan-1,4-diol
6. Fenol
7. Formaldehyd
8. Močovina

Zdroje:

- 1. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ve301w.jpg>
- 2. <http://eshop.tescoma.cz/eshop-info/plastove-misy-sacky-na-zdobeni-delicia>
- 3. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Bronzenylons.jpg>
- 4. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Krawatten.jpg>
- 5. <http://www.caltex.cz/page/matrace>
- 6. <http://www.pattex.cz/pattex-super-epox/>